

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 95 0 П 061787 20 Рев
Бања Лука, 22.02.2022. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице М.И. из Б., заступана по Д.Б., адвокату из Б., против туженог Р.И. из Т., заступан по М.Т., адвокату из Т., ради утврђења брачне тековине, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Требињу број 95 0 П 061787 20 Гж од 26.8.2020. године, на сједници одржаној 22.02.2022. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја, пресуда Окружног суда у Требињу број 95 0 П 061787 20 Гж од 26.8.2020. године се преиначавача тако што се сувласнички дио тужитељице на стану у Улици ... у Б. смањује са 1/2 дијела на 1/8 дијела, слиједом чега се преиначавача и одлука о трошковима поступка на начин да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 95 0 П 061787 19 П од 06.3.2020. године утврђено је да је тужитељица сувласник са 1/2 дијела на таксативно наведеним покретним стварима, а њен тужбени захтјев за утврђење сувласничког дијела на стану у Улици ... у Б. је одбијен као неоснован. Одлучено је и да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 95 0 П 061787 20 Гж од 26.8.2020. године жалба тужитељице је усвојена и првостепена пресуда преиначена у одбијајућем дијелу тако што је утврђено да тужитељици припада сувласнички дио од 1/2 на спорном стану па је тужени обавезан да јој изда табуларну исправу и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 3.954,25 КМ.

Благовременом ревизијом тужени побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се побијана пресуда преиначи тако да се жалба тужитељице одбије и потврди првостепена пресуда.

У одговору на ревизију тужитељица предлаже да се иста као неоснована одбије.

Ревизија је дјелимично основана.

У овој парници тужитељица, поред осталог, тражи да се утврди да је са туженим за вријеме трајања њихове брачне заједнице стекла стан у Б. и да њен удио у стицању ове имовине износи 1/2 дијела.

Нижестепени судови су утврдили: да су странке закључиле брак 05.9.1998. године и да су у току трајања брака стекле двије кћерке, које су сада пунољетне; да је тужитељица дана 17.3.2019 године напустила брачну заједницу, а да је брак странака формално разведен 25.11.2019. године; да је рјешењем од 20.3.1993. године туженом као професионалном војном лицу додијељен на привремено кориштење једнособан стан површине 43,44 м² у Б., који је он унио у брак; да је тужени 2004. године овај стан откупио и укњижио се као његов власник са 1/1 дијела; да су приликом откупа стана туженом признате бенефиције тако што му је по основу учешћа у рату признато умањење откупне цијене у проценту од 57%, а по основу радног стажа му је признато умањење те цијене у проценту од 16%; да је вриједност стана процијењена у износу од 17.416,00 КМ, али да је због овог умањења откупна цијена стана износила 2.929,55 КМ; да је 60% откупне цијене стана тј. износ од 1.757,73 КМ тужени платио купонима старе девизне штедње коју му је дао његов отац, а да је 40% ове цијене тј. износ од 1.171,82 КМ плаћен у готовини.

Полазећи од оваквог чињеничног стања првостепени суд је закључио да тужитељици не припада право на стварно-правни захтјев у односу на спорни стан јер исти није стечен заједничким радом брачних супружника, па је судио тако што је овај дио тужбеног захтјева одбио.

За разлику од првостепеног суда, другостепени суд сматра да није битно што је спорни стан тужени стекао прије закључења брака са тужитељицом будући да он на том стану није стекао станарско право већ је његов власник постао 2004. године, када је стан откупио. Спорни стан је, по схватању овог суда, заједнички дом странака па представља њихову брачну тековину са једнаким удјелима, без обзира ко је платио откупну цијену стана јер поклони трећих лица се сматрају поклонима који су дати брачним супружницима, а не само једном од њих.

Одлука другостепеног суда није правилна.

За настанак заједничке имовине у смислу члана 270. став 5 Породичног закона („Службени гласник Републике Српске” број 54/02 до 63/14, даље: ПЗ), морају кумулативно да се остваре двије релевантне претпоставке и то: прва - да је ријеч о имовини стеченој током брачне заједнице те друга - да се ради о имовини насталој радом брачних супружника. Обје ове претпоставке треба схватити као конститутивне елементе настанка заједничке имовине. То значи да у заједничку имовину супружника спада само имовина стечена у току трајања брака, која је прибављена из средстава остварених радом брачних супружника, приходима из те имовине као и из поклона трећих лица учињених брачним супружницима. Није спорно да је предметни стан дат на кориштење туженом прије него што су странке закључиле брак, а да је исти откупљен у току трајања брака. Стога тај стан улази у заједничку имовину, под условом да су оба брачна супружника учествовала у његовој набавци. Међутим, личне бенефиције које су признате туженом код откупа стана, а по основу којих је откупна цијена стана умањена за приближно $\frac{3}{4}$ дијела његове вриједности, представљају само допринос туженог, будући да у остваривању ових бенефиција тужитељица није имала било каквог

учешћа. Преостали износ цијене (у висини од око $\frac{1}{4}$ дијела вриједности стана), странке су платиле новцем који им је дао отац туженог (дио у старој девизној штедњи, а дио у новцу) и само то представља њихов заједнички допринос у стицању стана. Ово стога што је законска претпоставка да поклони трећих лица учињени током брачне заједнице (у новцу, стварима, раду, другим врстама помоћи и слично) чине заједничку имовину брачних супружника, без обзира који је од њих примио поклон (члан 270. став 6. ПЗ). Давање новца за откуп стана другостепени суд је правилно третирао као помоћ објема парничним странкама јер то произлази из намјене овог поклона.

Чланом 272. став 1. ПЗ је прописано да сваком од брачних супружника припада по једна половина заједничке имовине. Обзиром да су странке само око $\frac{1}{4}$ дијела вриједности стана стекле заједничким радом одн. по основу поклона, а да је у стицању преосталих $\frac{3}{4}$ дијела вриједности стана искључиво тужени имао допринос на основу бенефиција које су му признате због његових личних својстава, произилази да је удио тужитељице у стицању ове имовине знатно нижи од удјела туженог и да износи $\frac{1}{8}$ дијела. Ово стога што су личне бенефиције посебна имовина туженог (члан 270. став 7. ПЗ), стечена у току трајања брака на бестеретни начин и уложена у стицање заједничке имовине, па се исте рачунају искључиво као допринос туженог који је ту посебну имовину уложио у стицање спорног стана путем откупа. Дакле, другостепени суд је погрешно примијенио материјално право када је тужитељици признао удио од $\frac{1}{2}$ на спорном стану. Доносећи овакву одлуку тај суд је занемарио неспорну чињеницу да је тужени стекао стан прије закључења брака са тужитељицом и да га је унио у брак, као и да је допринос туженог у откупу стана био знатно већи од доприноса тужитељице (члан 273. став 1. ПЗ). Произвољан је став другостепеног суда да тужени није био носилац станарског права на предметном стану јер се може откупити само стан на коме постоји станарско право, сходно члану 9. став 1. Закона о приватизацији државних станова („Службени гласник Републике Српске” број 72/07 - Пречишћени текст до 71/10). Тачно је да је туженом првобитно додијељен стан из војног стамбеног фонда на привремено кориштење (до коначне расподјеле), али се то привремено право трансформисало у трајно и на темељу тога туженом је признато станарско право на стану, јер у противном он стан не би ни могао откупити. Станарско право туженог на стану је након откупа стана претворено у заједничку имовину, у чијем стицању је удио туженог очигледно већи од удјела тужитељице из напријед наведених разлога. При томе ваља истаћи да неосновано тужени у ревизији наводи да му је отац поклонио стару девизну штедњу прије закључења брака са тужитељицом. Он овакву тврдњу није доказао, а иста је у колизији са његовом изјавом датом у својству парничне странке, којом приликом је изричито навео да је комплетну откупну цијену стана платио његов отац.

Стога је на основу одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП) ваљало одлучити као у изреци.

Преиначење другостепене пресуде на напријед описани начин повлачи и преиначење одлуке о трошковима поступка па је на основу одредбе члана 386. став 2. у вези са чланом 397. став 2. ЗПП одлучено да свака странка сноси своје трошкове. Наиме, успјех странака у спору је подједнак јер је тужитељица успјела са захтјевом у односу на покретне ствари, док је у односу на захтјев који се односи на спорни стан у претежном дијелу успио тужени.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић